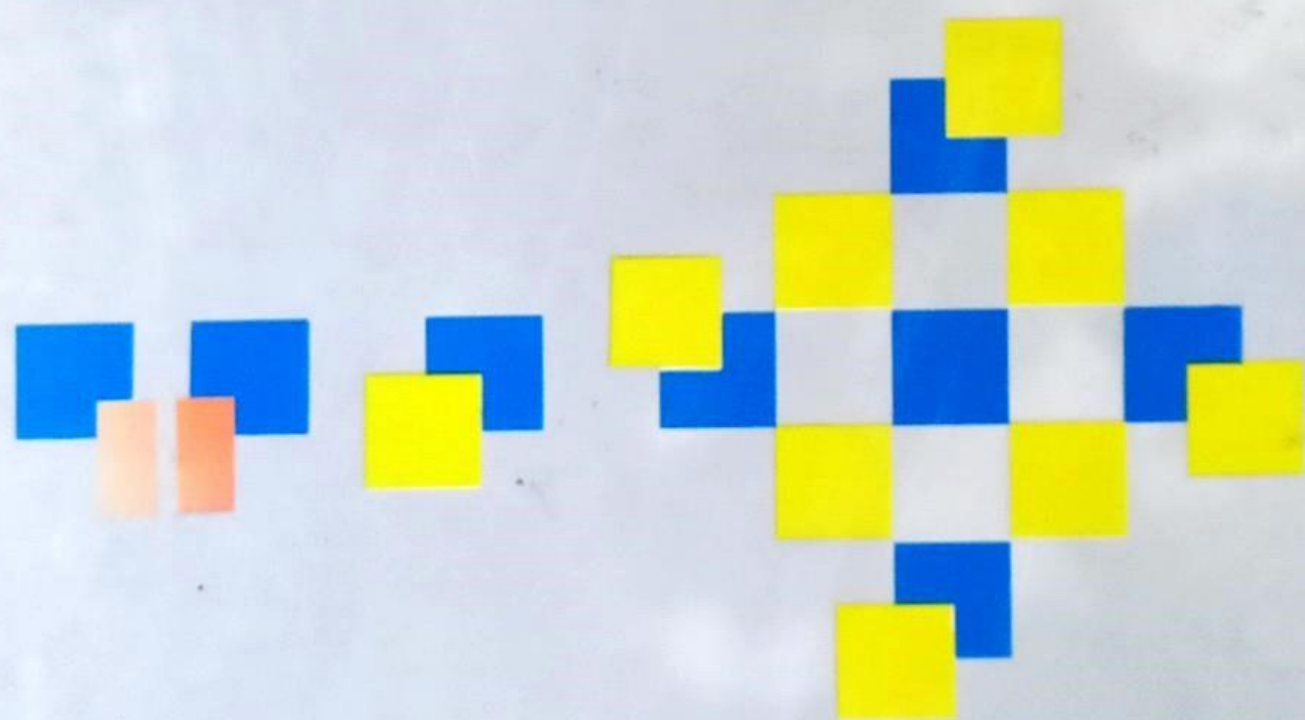

TỪ ĐIỂN

KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT ANH - VIỆT

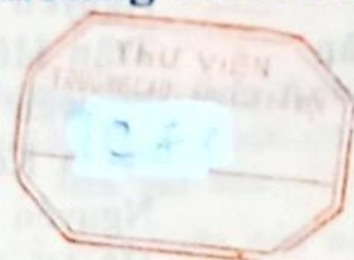
ENGLISH - VIETNAMESE
SCIENTIFIC AND TECHNICAL DICTIONARY

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT
"SCIENCE AND TECHNICS" PUBLISHING HOUSE

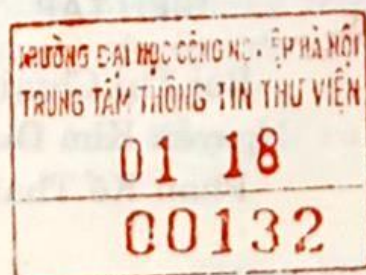
TỪ ĐIỂN
KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT
ANH - VIỆT

Khoảng 95.000 mục từ

ENGLISH - VIETNAMESE
SCIENTIFIC AND TECHNICAL
DICTIONARY

About 95,000 entries

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT
"SCIENCE AND TECHNICS" PUBLISHING HOUSE
HANOI

LỜI NÓI ĐẦU

Cuốn Từ điển kỹ thuật tổng hợp Anh - Việt được xuất bản lần đầu vào năm 1992 và qua nhiều lần tái bản đã được đông đảo bạn đọc hưởng ứng và đóng góp nhiều ý kiến quý báu.

Để đáp ứng đầy đủ và toàn diện hơn nhu cầu của bạn đọc trong việc nghiên cứu những tài liệu khoa học, kỹ thuật và kinh tế, chúng tôi đã bổ sung nhiều thuật ngữ mới và khoảng 5000 chữ viết tắt. Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật xin trân trọng giới thiệu với bạn đọc cuốn **TỪ ĐIỂN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT ANH-VIỆT**. Với khoảng hơn 95000 thuật ngữ, cuốn từ điển bao trùm hầu hết mọi lĩnh vực khoa học và kỹ thuật: toán học, vật lý, hóa học, sinh học, y học, địa lý, địa chất, khoáng vật, mỏ, luyện kim, cơ khí, kỹ thuật điện, điện tử, tin học, kiến trúc, xây dựng, giao thông vận tải, viễn thông, công nghiệp thực phẩm, dệt, nông nghiệp, v.v.

Do kinh nghiệm có hạn của chúng tôi trong việc biên soạn một cuốn từ điển lớn như vậy, sẽ không thể tránh khỏi những thiếu sót và chưa đáp ứng được đầy đủ yêu cầu ngày càng cao của bạn đọc. Chúng tôi mong được các bạn đọc góp thêm ý kiến cho lần xuất bản sau được hoàn chỉnh hơn. Thư từ góp ý xin gửi về : "Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật, 70 Trần Hưng Đạo Hà Nội".

NHÀ XUẤT BẢN
KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT

SÁCH THAM KHẢO CHÍNH

- CHAMBERS DICTIONARY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY**
T.C. Collocott, A.B. Dobson, Great Britain, reprinted 1982.
- DICTIONARY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY English-French,**
*A.F. Dorian, Elsevier Scientific Publishing Company,
Amsterdam-Oxford-New York, 1979.*
- COMPREHENSIVE DICTIONARY OF ENGINEERING AND TECHNOLOGY**
English-French, Richard Ernst, Editions de l'USINE, 1984.
- DICTIONARY OF TECHNICAL TERMS**
Daniel N. Lapedes, McGraw-Hill Book Company, Second Edition.
- McGRAW-HILL ENCYCLOPEDIA OF SCIENCE AND TECHNOLOGY**
New York, 1992.
- WEBSTER'S THIRD NEW INTERNATIONAL DICTIONARY of English language,**
Chicago, 1981.
- THE AMERICAN HERITAGE ILLUSTRATED ENCYCLOPEDIA DICTIONARY**
Houghton Mifflin Company, Boston, 1987.
- DICTIONARY OF ARCHITECTURAL AND BUILDING TECHNOLOGY**
*Henry J. Cowan, Peter R. Smith, Elsevier Applied Science Publishers,
London-New York, 1986.*
- TỪ ĐIỂN ANH - VIỆT**
*Viện Khoa học Xã hội Việt Nam, Nhà Xuất bản Khoa học Xã hội, Hà
Nội, 1992.*
- CÁC TỪ ĐIỂN CHUYÊN NGÀNH**
Nhà Xuất bản Khoa học và Kỹ thuật, Hà Nội, 1961-1994.

CÁCH SỬ DỤNG 367

1. Những từ tiếng Việt in nghiêng trong ngoặc đơn () dùng để giải thích hoặc tham khảo:

atmosphere *atmosphère* (đơn vị áp suất)

dedendum chiều cao chân răng (bánh răng)

2. Những từ tiếng Việt in đứng trong ngoặc đơn () có thể dùng hoặc bỏ

chain conveyor băng tải (kiểu) xích

có thể là băng tải xích

hoặc băng tải kiểu xích

3. Những thuật ngữ có nghĩa tương ứng được cách nhau bằng dấu phẩy:

bevel gear bánh răng nón, bánh răng cùn

4. Những thuật ngữ khác nghĩa được cách nhau bằng dấu chấm phẩy:

antenna anten; ăng ten (côn trùng)

5. Dấu * để chỉ cụm từ hoặc thành ngữ:

nail * to ~ on đóng đinh vào; to dress a ~ ~ nấn định (khởi công)

6. Dấu // được dùng để phân biệt loại từ:

haft cán, chuỗi (dao...) // tra cán, tra chuỗi (vào dao...)

7. Những ký hiệu viết tắt dùng để phân biệt thuật ngữ thuộc chuyên ngành:

memory mư bộ nhớ

KÝ HIỆU VIẾT TẮT

<i>Anh</i>	thuật ngữ Anh
<i>ck</i>	chế tạo máy; tự động hóa; thủy lực; khí cụ đo kiểm vv.
<i>cnip</i>	công nghiệp thực phẩm
<i>cs</i>	cổ sinh vật học
<i>d</i>	công nghiệp dệt
<i>dk</i>	công nghiệp dầu khí
<i>đ</i>	kỹ thuật điện
<i>đc</i>	địa chất; thạch học vv.
<i>dl</i>	địa lý
<i>đs</i>	đường sắt
<i>h</i>	hóa học
<i>hh</i>	hàng hải
<i>hk</i>	hàng không
<i>kh</i>	khí tượng
<i>kt</i>	kiến trúc
<i>kv</i>	khoáng vật
<i>kt</i>	kinh tế; ngân hàng vv.
<i>l</i>	vật lý, kỹ thuật hạt nhân
<i>lk</i>	luyện kim
<i>ln</i>	lâm nghiệp
<i>m</i>	mỏ
<i>mt</i>	máy tính, tin học
<i>Mỹ</i>	thuật ngữ Mỹ
<i>nn</i>	nông nghiệp
<i>ôtô</i>	đường ô tô; ngành chế tạo ô tô
<i>qs</i>	quân sự
<i>sh</i>	sinh học; thực vật học; động vật học; giải phẫu học; di truyền học; sinh thái học; môi trường; công nghệ sinh học vv.
<i>snh</i>	số nhiều
<i>t</i>	toán
<i>thv</i>	thiên văn
<i>tl</i>	thủy lợi
<i>trđ</i>	trắc địa
<i>tt</i>	thông tin liên lạc; điện báo; điện thoại
<i>vtđ</i>	vô tuyến điện
<i>xd</i>	xây dựng
<i>y</i>	y; dược

A

abac toán đồ
abaca *sh* cây chuối sợi; sợi chuối sợi
abaciscus *kt* đá ghép mảnh; đầu cột nhỏ
abactinal *sh* xa tám tia, xa chân mút
abaculus *kt* đá ghép mảnh; đầu cột nhỏ
abacus *t* bàn tính; *kt* đầu cột, đỉnh cột; *dc* khay đĩa vàng
abaft *hh* ở đằng lái, phía đuôi tàu, ở phía sau
abalyn *h* abalyn (chất hóa dẻo)
abampere ampe tuyệt đối (đơn vị cường độ dòng điện hệ CGSM)
abamurus *kt* tường chống, tường ốp gia cố; thanh chống
abandon *kt* từ bỏ quyền sở hữu (tàu, hàng); *dk* loại bỏ (giếng khoan)
abandonment *kt* sự từ bỏ quyền sở hữu (tàu, hàng)
abapical *sh* xa đỉnh; dưới cực
abate làm giảm, làm yếu; ram (kim loại); làm mềm (da); *kt* đẽo đá, khắc đá
abatement sự giảm bớt, sự yếu đi; *ck* sự ram kim loại; *h* sự làm mềm (da); *kt* sự hạ (giá); sự hủy bỏ (văn bản)
 ~ of a contract sự hủy bỏ một hợp đồng
noise ~ sự giảm tiếng ồn
smoke ~ sự giảm khói
abat-jour cái chụp đèn, cái chao đèn; *kt* của mái nghiêng
abattoir lò mổ, lò sát sinh
abat-vent mái hiên; mái hắt; cái chụp ống khói; tấm che gió
abat-voix vách dẹt tiếng (bục giảng)
abaxial *l* lệch trục; *sh* xa trục
abb *d* sợi ngang, sợi canh (vải); len thô xấu
abbazzo bản vẽ phác thảo

abcoulomb abculong aC (đơn vị điện tích hệ CGS, bằng 10 coulomb)
abduction *sh* sự giật
abductor *sh* cơ giật
abeam *hh* ngang sườn (tàu)
abele *sh* cây dương trắng
abelite *h* abelit (thuốc nổ)
aberrant *sh* thể biến dạng; vật biến dạng
abend *mt* ngưng bất thường, dừng trước thời gian
aberration sự khác thường; độ sai lệch; *l* quang sai; *thv* tính sai; *sh* sự sai hình
 ~ of needle độ lệch của kim nam châm
annual ~ tính sai theo năm
chromatic ~ sắc sai
diurnal ~ *thv* quang sai hàng ngày; tính sai hàng ngày
field ~ độ cong trường ảnh
optical ~ quang sai
spherical ~ cầu sai
abeyance sự tồn đọng, sự đình chỉ, sự hoãn lại, sự còn trống, sự khuyết (chức vụ)
abfarad abfara (đơn vị điện dung hệ CGS, bằng 10^9 fara)
abichite *kv* clinocla, abichit
abies *sh* cây linh sam
abietine *h* abietin
ability khả năng, năng lực
antifrictional material running-in ~ khả năng chạy rà của vật liệu chịu mài mòn
cognitive ~ khả năng nhận biết
flow ~ tính lưu động (của dung dịch)
grade-speed ~ khả năng vận tốc vượt đèo
memory ~ khả năng nhớ
reducing ~ khả năng khử

wetting - khả năng thấm ướt
abiogenesis sh sự phát sinh phi sinh vật
abiotic sh không sống, phi sinh vật
abiotrophy y sự vô đường sinh (thoái hóa về chức năng của môi trường)
abjection sh sự rụng bào tử (nấm)
abjunction sự tách rời, sh sự phòng bào tử, y sự tháo khớp
ablactation sh sự cai sữa, sự cùn sữa
ablation sự phá hủy (do nước), sự tảo mòn (đá), sự tiêu mòn (sông băng), y sự cắt bỏ
ablatograph thiết bị đo độ tan mòn (của băng tuyết)
ablator vật liệu tan mòn (làm giảm quá nhiệt về tàu vũ trụ)
able có năng lực, có thẩm quyền
abnodation sự đóc máu, sự phụt máu
abnormal không bình thường, khác thường, dị thường; lệch chuẩn
abnormality tính không bình thường, tính khác thường, tính dị thường; cả độ lệch chuẩn
aboard sh trên boong, trên tàu; đi trên xe lửa, đi trên máy bay
abomasitis sh viêm dạ mũi khê
abomasum sh dạ mũi khê (động vật nhai lại)
abort hủy, bỏ, y sảy thai, đẻ non; sh thai, chột
abortifacient y tác nhân gây sảy thai
about-sledge sh búa tạ
above-critical quá tới hạn
abradant vật liệu mài // (để) mài
abrade mài, mài mòn; y làm trầy (da)
abbranchiate sh không có mang
abrasion sự mài mòn; sự bào mòn; sự cọ mòn; sự thổi mòn; y sự trầy (da)
fluvial - sự bào mòn do dòng chảy, sự chảy mòn
wind - sự thổi mòn (do gió)
abrasive vật liệu mài // mài, được mài
coated - giấy ráp, vải ráp
abreaction y sự hồi cảm
abreast cùng hàng, song hàng
abrevoir sh mạch nối trái tim
abriachanite sh abriachanit, roduit
abrupt bất ngờ, đột ngột; sh gây gục
abruption sự đứt rời, sự gãy rời; đường đứt; sh sự gãy gục
abruptness thể dốc đứng, tính dốc đứng; trạng

thái đột ngột
absarokite sh absarokit
abscess sh chỗ ổ, vết ổ (kém lành); y áp xe
abscesses / bệnh ổ
abscession sh sự rụng
absence sự vắng mặt; sự không có; sự thiếu
 - of feedback sự không hồi tiếp
 - of interaction sự không tương tác
absinthe rượu rượu ip-sinh
absolute tuyệt đối; nguyên chất; thuần túy; xác thực
absorb hút (thụ), hấp thụ
absorbability khả năng hút thụ, khả năng hấp thụ
absorbance / năng suất hấp thụ (theo) phổ
absorbent sh chất hấp thụ // hút thụ, hấp thụ
absorber thiết bị hấp thụ; thiết bị hút thụ; bộ (máy) hút thụ; cơ cấu giảm xóc (ôtô); / vật hấp thụ (tia phóng xạ); sh chất hút thụ, cơ quan hút thụ
acoustic shock - hộp giảm âm, bộ hút thụ âm
aircushion shock - bộ giảm xóc khí nén
energy - thiết bị hấp thụ năng lượng
friction shock - bộ giảm xóc ma sát
hydraulic shock - bộ giảm xóc thủy lực
interference - thiết bị hấp thụ giao thoa
neutral - thiết bị hấp thụ không chọn lọc
oil shock - bộ giảm xóc bằng dầu; cái giảm chấn dầu thủy lực
oleo-pneumatic shock - bộ giảm xóc khí nén - thủy lực
pneumatic shock - bộ giảm xóc khí nén
selective - thiết bị hấp thụ chọn lọc
shock - bộ giảm xóc, cơ cấu hoãn xung, bộ giảm xung
sound - thiết bị hấp thụ âm thanh, bộ giảm ồn
spring shock - bộ giảm xóc lò xo
surge - d bộ giảm áp, cơ cấu giảm áp; sh cái nổi dấy
telescopic - bộ giảm xóc ống lồng
vibration - bộ tắt dao động, cơ cấu chống rung
absorbite than hoạt tính
absorptance / độ hấp thụ, năng suất hấp thụ
absorptiometer hấp thụ kế

absorptiometry phép đo độ hấp thụ
 gamma ~ phép đo độ hấp thụ tia gama
 X-ray ~ phép đo độ hấp thụ tia X
absorption sự hấp thụ, sự hút thụ
 acoustic ~ sự hấp thụ âm thanh
 atmospheric ~ sự hấp thụ của khí quyển
 equivalent ~ sự hấp thụ tương đương
 ground ~ sự hấp thụ của đất
 heat ~ sự hấp thụ nhiệt
 light ~ sự hấp thụ ánh sáng
 neutron ~ sự hấp thụ nơtron
 radiation ~ sự hấp thụ bức xạ
 radiative ~ sự hấp thụ sinh bức xạ
 relaxation ~ sự hấp thụ (do) hồi phục
 resonance ~ sự hấp thụ cộng hưởng
 selective ~ sự hấp thụ chọn lọc
 sound ~ sự hấp thụ âm thanh
 spectral ~ sự hấp thụ phổ
 total ~ sự hấp thụ toàn phần
 water ~ sự hút nước
 water vapour ~ sự hút hơi nước
absorptivity khả năng hấp thụ, hệ số hấp thụ
 acoustic ~ khả năng hấp thụ âm thanh; hệ số hấp thụ âm thanh
abstract bản tóm tắt, bản trích yếu; vật trừu tượng; *trđ* bản ghép mảnh (*bản đđ*); // trừu tượng hóa; tách ra, chiết ra
abstraction sự trừu tượng; *tl* sự thấm chiết; sự chiết, sự tách; phần chiết; *m* sự khấu, sự moi
 ~ of heat sự thoát nhiệt
 ~ of pillar *m* sự khấu trụ
abstriction *sh* sự phóng bào tử (*nđm*)
abterminal *sh* xa ngọn
abundance sự giàu, sự phong phú; độ giàu, độ phong phú; độ sai (*hoa quđ*)
abuse sự sử dụng quá mức (*máy, động cơ*); sự lạm dụng
abut tiếp xúc; tiếp giáp, nối đầu với
abutment mố (cầu), trụ chống; trụ vòm; chân vòm; đế tựa; *qs* đáy rãnh nòng súng, đáy khương tuyến
 ~ of corbel ngàm của dầm chia, ngàm công xôn
 arch ~ trụ cuốn
 bridge ~ mố cầu
 dead ~ mố vùi

land ~ mố bờ
 projecting ~ mố chia, mố nhô ra
 reentering ~ chân vòm chim
 secret ~ mố vùi
 stepped ~ mố bậc thang
 straight ~ mố thẳng, mố không cánh phụ
 stub ~ mố chữ T
 T ~ mố chữ T
abuttal đường biên, ranh giới
abyss vực sâu, vực thẳm; biển thẳm
abyssal sâu thẳm; (*thuộc*) vực sâu, vực thẳm; biển thẳm
abyssal-benthic (*thuộc*) đáy vực thẳm; đáy biển thẳm
abyssolith *đc* abixôlit (*thể xâm nhập mức ma sâu*)
acacia *sh* cây keo
academy viện hàn lâm, học viện
 military ~ học viện quân sự
 Junior military ~ trường thiếu sinh quân
acalyculate *sh* không có đài (*hoa*)
acantha *sh* gai nhọn; gai (*cột sống*)
acanthite acanthit
acanthus *kir* kiểu lá ô rô (*kiểu lá trang trí đầu cột Coranli*)
acarpellous *sh* không lá đài
acarpous *sh* không quả
acaryocyte tế bào không nhân
acaulous *sh* không có thân; có thân ngầm ngắn
acaustobiolith *đk* đá khoáng hữu cơ tích tụ
accelerant máy gia tốc; máy tăng tốc; *h* chất xúc tiến chất tăng tốc; *nn* chất thúc
accelerate gia tốc, tăng tốc
acceleration sự gia tốc, sự tăng tốc; *l* gia tốc; *nn* sự thúc * ~ at a growing rate gia tốc tăng; ~ due to attraction gia tốc do lực hấp dẫn; ~ from rest gia tốc khi rời chỗ
 ~ of free fall gia tốc rơi tự do
 ~ of gravity gia tốc trọng trường
absolute ~ gia tốc tuyệt đối
all-burnt ~ sự tăng tốc khi nhiên liệu cháy hoàn toàn (*tên lửa*)
angular ~ gia tốc góc
centrifugal ~ gia tốc ly tâm
centripetal ~ gia tốc hướng tâm
Coriolis ~ gia tốc Coriolis